

**İlgili Kanun / Madde**  
**5510 S. SSGSKK/7,8**

**T.C.**  
**YARGITAY**  
**10. Hukuk Dairesi**

**Esas No. 2018/5084**  
**Karar No. 2019/4047**  
**Tarihi: 08.05.2019**

- **SİGORTALILIĞIN ZORUNLULUĞU İLKESİ**
- **SİGORTA HAKKINDAN VAZGEÇİLMEYECEĞİ**
- **SİGORTALI HİZMETİN TESPİTİ DAVASINDAN FERAGAT EDİLEMEYECEĞİ**

**ÖZETİ** 506 sayılı Kanununun 6. maddesinde ve 5510 sayılı Kanununun 7 ve 8. maddelerinde çalıştırılanların işe alınmalarıyla kendiliğinden sigortalı olacakları, sigortalılar ile bunların işverenleri hakkında sigorta hak ve yükümlerinin sigortalının işe alındığı tarihten başlayacağı, bu suretle sigortalı olmak hak ve yükümlünden kaçınılamayacağı ve vazgeçilemeyeceği yönünde düzenleme yapılmış olmakla, buna göre sigortalı olmak, kamu düzenine ilişkin, kişiye bağlı, vazgeçilemez ve kaçınılamaz hak ve yükümlülük doğuran bir hukuksal statü meydana getirmektedir ve kişiler ile sosyal güvenlik kuruluşlarının bu statünün oluşumundaki rolü de, yenilik doğurucu ve iradi bir durum değil, kanun gereği kendiliğinden oluşan statüyü belirlemekten ibarettir. Dolayısıyla, sosyal güvenlik hakkından 6100 sayılı Kanun hükümleri kapsamında feragat olanaksız olduğu gibi sigortalılığın ve sigortalı hizmetlerin tespitine ilişkin davadan da feragat edilemez. Ancak, anılan Kanununun 123. maddesinde düzenlenen hak kullanılabilir ve ileride yeniden dava açabilme hakkı saklı tutularak, davalının açık rızası ile dava geri alınabilir veya 150.

**maddede öngörülen hak ve olanaktan yararlanılarak dava takip edilmeyip yenileninceye kadar dosyanın işleminden kaldırılması ve giderek davanın açılmamış sayılması sonucu elde edilebilir**

**DAVA:** Dava, 2926 ve 5510 sayılı Kanun kapsamında Tarım Bağ-Kur sigortalılığının tespiti ile yaşlılık aylığı tahsisi istemine ilişkindir.

Mahkemece, bozma üzerine hükümde belirtilen gerekçelerle davanın kabulüne karar verilmiştir.

Hükümün, davalı Kurum avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

Davacının (vekilinin) karar tarihinden sonra mahkemeye intikali sağlanması üzere kuruma verdiği 13.07.2018 tarihli dilekçe ile davadan feragat ettiği anlaşılmaktadır.

Çekişmeli yargıda kural olarak, “tasarruf ilkesi” geçerlidir ve taraflar dava konusu üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilirler. Bu suretle davaya son verilebilmesinin bir yöntemi davadan feragattir ve anılan kurum 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 307 ila 312'nci maddelerinde (mülga 1086 sayılı Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu'nun 91 ila 94'üncü maddelerinde) düzenlenmiştir. Hükümün kesinleşmesinden önceki herhangi bir aşamada davadan feragat edilebilir. Temyiz edilen ve fakat henüz temyiz Dairesince görüşülmeyen bir karar, usûl hukuku çerçevesinde kesinleşmiş olmadığından, bu aşamada davadan feragat mümkündür.

Hâkim, gördüğü davada tahkikatı bitirip hüküm kurduktan sonra davadan elini çekmiş olur ve kural olarak dava sonunda verilen karar temyiz edilip bozulmadan ve bu suretle yargılamaya yeniden başlanmadan davanın esası ile ilgili hiç bir karar veremez.

Feragat, davayı kesin olarak sonuçlandıran bir hukuki neden olduğundan, hakim karar verdikten sonra dahi belgelendirilen feragat üzerine davanın bu nedenle reddine karar verebilir ise de, Yargıtay uygulamalarında (örneğin Hukuk Genel Kurulu'nun 21.10.1981 gün 1981/2-551, 1981/683 ve 02.06.1982 günlü 1982/376 - 547 sayılı Kararları ile 11.04.1940 gün ve 1939/15 - 1940/70 sayılı tevhidî içtihat kararının gerekçesinden esinlenen uygulama) hüküm temyiz edildikten sonra vaki feragat üzerine mahkemece kendiliğinden bir karar verilmeyerek Yargıtay'ın bu konuda (feragat konusunda) mahkemece bir karar verilmek üzere hükümün bozulmasına dair verilecek kararından sonra ancak dosyayı ele alabilir.

Bu itibarla; somut olayda davadan feragat edildiği bildirildiğinden, hükümden sonra ortaya çıkan ve temyiz incelenmesine usulen engel oluşturan bu hukuki olgu çerçevesinde, davacı tarafından davadan feragat edildiği gözetilerek yeniden inceleme yapılmak üzere mahkeme hükmünün bozulmasına karar verilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan 506 sayılı Kanunun 6. maddesinde ve 5510 sayılı Kanunun 7 ve 8. maddelerinde çalıştırılanların işe alınmalarıyla kendiliğinden sigortalı olacakları, sigortalılar ile bunların işverenleri hakkında sigorta hak ve yükümlerinin sigortalının işe alındığı tarihten başlayacağı, bu suretle sigortalı olmak hak ve yükümlünden kaçınılamayacağı ve vazgeçilemeyeceği yönünde düzenleme yapılmış olmakla, buna göre sigortalı olmak, kamu düzenine ilişkin, kişiye bağlı, vazgeçilemez ve kaçınılmaz hak ve yükümlülük doğuran bir hukuksal statü meydana getirmektedir ve kişiler ile sosyal güvenlik kuruluşlarının bu statünün oluşumundaki rolü de, yenilik doğurucu ve iradi bir durum değil, kanun gereği kendiliğinden oluşan statüyü belirlemekten ibarettir. Dolayısıyla, sosyal güvenlik hakkından 6100 sayılı Kanun hükümleri kapsamında feragat olanaksız olduğu gibi sigortalılığın ve sigortalı hizmetlerin tespitine ilişkin davadan da feragat edilemez. Ancak, anılan Kanunun 123. maddesinde düzenlenen hak kullanılabilir ve ileride yeniden dava açabilme hakkı saklı tutularak, davalının açık rızası ile dava geri alınabilir veya 150. maddede öngörülen hak ve olanaktan yararlanılarak dava takip edilmeyip yenileninceye kadar dosyanın işleminden kaldırılması ve giderek davanın açılmamış sayılması sonucu elde edilebilir.

Bu nedenle; inceleme konusu davada mahkemece, davadan feragat edilemeyeceği davacıya (vekiline) bildirilmeli, feragat beyanının HMK. 123 veya 150. maddelerinde düzenlenen haklardan birinin kullanımı niteliğinde olup olmadığı kendilerine sorulmak suretiyle belirlenmeli, beyanın, anılan anlamlarda kullanıldığı saptandığı takdirde duruma göre 123 veya 150. maddelerde öngörülen prosedür işletilmeli, aksi durumda ise elde edilecek sonuca göre dava konusu istem hakkında karar verilmelidir.

O hâlde, davalı Kurum vekillerinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

**SONUÇ:** Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, 08/05/2019 gününde oybirliğiyle karar verildi.